

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 315/2023-16

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Baricovej (sudkyňa spravodajkyňa) a sudcov Rastislava Kaššáka a Miloša Maďara v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpeného POLAKOVIČ & PARTNERS, s. r. o., advokátska kancelária, Štúrova 16/12, Bratislava, v mene ktorej koná konateľ advokát JUDr. Marko Polakovič, proti rozsudku Najvyššieho súdu Slovenskej republiky č. k. 1To/6/2021 z 5. októbra 2022 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou ústavnému súdu 8. decembra 2022 domáha vyslovenia porušenia základného práva byť stíhaný len z dôvodov ustanovených zákonom podľa čl. 17 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) rozsudkom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) č. k. 1To/6/2021 z 5. októbra 2022. Navrhuje napadnuté rozhodnutie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie. Zároveň požaduje priznať mu náhradu trov jeho právneho zastúpenia v konaní pred ústavným súdom.

2. Z ústavnej sťažnosti a jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Špecializovaného trestného súdu v Pezinku, pracoviska Banská Bystrica (ďalej len „špecializovaný trestný súd“) č. k. 14T/9/2021 z 10. septembra 2021 uznaný vinným zo spáchania zločinu subvenčného podvodu podľa § 225 ods. 1 a ods. 4 písm. a) Trestného zákona v jednočinnom súbehu so zločinom poškodzovania finančných záujmov Európskych spoločenstiev podľa § 261 ods. 1 a 3 Trestného zákona v štádiu pokusu podľa § 14 ods. 1 Trestného zákona, za ktoré mu bol podľa § 225 ods. 4 Trestného zákona s prihliadnutím na § 36 písm. j) a § 37 písm. h) Trestného zákona a s použitím § 38 ods. 2 Trestného zákona uložený trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov, ktorého výkon bol

podmienečne odložený podľa § 51 ods. 1 Trestného zákona za súčasného uloženia probačného dohľadu nad jeho správaním v skúšobnej dobe ustanovenej podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona vo výmere 5 rokov. Špecializovaný trestný súd sťažovateľovi podľa § 51 ods. 3 Trestného zákona zakázal počas skúšobnej doby akúkoľvek účasť na procesoch v súvislosti s poskytovaním finančných prostriedkov zo zdrojov Európskej únie a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky a podľa § 56 ods. 1 Trestného zákona mu uložil aj peňažný trest vo výške 30 000 eur za súčasného ustanovenia náhradného trestu odňatia slobody podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona vo výmere 1 roka.

3. Proti rozsudku špecializovaného trestného súdu sťažovateľ podal odvolanie, o ktorom najvyšší súd napadnutým rozsudkom č. k. 1To/6/2021 z 5. októbra 2022 rozhodol tak, že podľa § 321 ods. 1 písm. b) a ods. 3 Trestného poriadku v časti vo výroku o treste prvostupňové rozhodnutie zrušil a sám postupom podľa § 322 ods. 3 Trestného poriadku sťažovateľovi uložil podľa § 225 ods. 4, § 38 ods. 2, § 36 písm. j), § 37 písm. h) a § 41 ods. 1 Trestného zákona úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 3 rokov. Podľa § 51 ods. 1 a § 49 ods. 1 Trestného zákona najvyšší súd výkon trestu odňatia slobody sťažovateľovi podmienečne odložil za súčasného uloženia probačného dohľadu nad jeho správaním v skúšobnej dobe podmienečného odsúdenia, ktorú podľa § 51 ods. 2 Trestného zákona určil v trvaní 5 rokov. Podľa § 51 ods. 3 Trestného zákona sťažovateľovi zakázal akúkoľvek účasť na procesoch v súvislosti s poskytovaním finančných prostriedkov Európskej únie a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky, a to počas trvania skúšobnej doby podmienečného odsúdenia. Súčasne podľa § 56 ods. 1, § 36 písm. j), § 37 písm. h), § 38 ods. 2 a § 41 ods. 1 Trestného zákona uložil sťažovateľovi aj úhrnný peňažný trest vo výške 30 000 eur a podľa § 57 ods. 3 Trestného zákona ustanovil pre prípad, že by výkon peňažného trestu mohol byť úmyselne zmarený, náhradný trest odňatia slobody vo výmere 1 roka.

II.

Argumentácia sťažovateľa

4. Proti napadnutému rozsudku najvyššieho súdu podal sťažovateľ ústavnú sťažnosť, v ktorej avizoval, že v zákonom stanovenej lehote využije aj svoje právo na podanie mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania, avšak podľa jeho názoru dovolacie dôvody nezahŕňajú a neumožňujú založiť dovolanie aj na dôvode, ktorým je arbitrárnosť skutkových záverov prijatých najvyšším súdom v rámci odvolacieho rozsudku, pretože dovolací súd v zmysle § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku nemôže skúmať ani meniť správnosť a úplnosť zisteného skutku. Preto sa domnieva, že v jeho trestnej veci je v zásade vylúčená kontrola zjavne mylných a arbitrárnych skutkových záverov prvostupňového a odvolacieho súdu v rámci dovolacieho konania a s ohľadom na túto skutočnosť okrem zamýšľaného dovolania podáva aj ústavnú sťažnosť. V tejto súvislosti poukázal na nález ústavného súdu č. k. III. ÚS 505/2022-41 z 27. októbra 2022, ktorého závery vyznievajú v prospech ním prezentovanej domnienky.

5. K dôvodom podania ústavnej sťažnosti sťažovateľ uviedol, že vykonanie a hodnotenie dôkazov v jeho trestnej veci všeobecnými súdmi bolo postihnuté takou „*vadou*“, ktorá mala za následok vyvodenie skutkových záverov, ktoré sú zjavne svojvoľné, nelogické, arbitrárne, a preto ústavne neutržateľné.

6. Sťažovateľ bol odsúdený za to, že ako konateľ obchodnej spoločnosti podal 25. októbra 2012 žiadosť o záverečnú platbu ako refundáciu financií z prostriedkov Európskych spoločenských a štátneho rozpočtu Slovenskej republiky v rámci projektu s názvom [REDAKOVANÉ] [REDAKOVANÉ] spadajúceho pod operačný program Konkurencieschopnosť a Hospodársky rast, a to v zmysle zmluvy z 15. júna 2009 o poskytnutí nenávratného finančného príspevku uzavretej medzi dotknutou obchodnou spoločnosťou a Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky, v zastúpení Slovenskou agentúrou pre cestovný ruch, Banská Bystrica, Na základe vykonania kontroly 26. novembra 2012 zameranej na preverenie oprávnenosti a správnosti žiadosti o platbu pritom bolo zistené, že sťažovateľ do súpisu vykonaných prác a výdavkov mal zahrnúť aj také, ktoré ako žiadateľ deklaroval za realizované a dodané avšak v skutočnosti tieto práce neboli zrealizované vôbec, čím boli uvedené výdavky k položkám rozpočtu deklarovaným v žiadosti o záverečnú platbu z 25. októbra 2012 identifikované ako neoprávnené výdavky a na predmetné nerealizované aktivity mal byť obchodnej spoločnosti ako prijímateľovi poskytnutý nenávratný finančný príspevok.

7. V prvom rade sťažovateľ spochybnil záver všeobecných súdov o naplnení subjektívnej stránky stíhaných trestných činov. Nesúhlasí s názorom špecializovaného trestného súdu následne prevzatým najvyšším súdom, že ako konateľ obchodnej spoločnosti žiadosť o platbu podpísal napriek jeho vedomosti, že časť prác a výkonov v príslušných položkách rozpočtu vykonaná nebola. Ide podľa sťažovateľa o zjavne nesprávny, ničím nepodložený, a teda arbitrárny skutkový záver.

8. Z pohľadu posúdenia existencie úmyslu sťažovateľ považoval za absolútne určujúce a nevyhnutné ustálenie momentu, keď sa mal dozvedieť o probléme so žiadosťou o záverečnú platbu, t. j. že obsahuje nerealizované výkony a práce. Súd prvého stupňa pritom potvrdil, že nebolo preukázané, kedy sa o tom sťažovateľ dozvedel, avšak následne neodôvodnene, nelogicky a bez opory v preukázanom skutkovom stave vyhodnotil, že sa tak stalo už v čase podpísania žiadosti o platbu.

9. Z vykonaných dôkazov je podľa sťažovateľa zrejmé, že namietaný skutkový záver súdu prvého stupňa nebol ničím podložený, bol prijatý bez jeho preukázania iba na základe svojvoľnej úvahy súdu prvého stupňa.

10. Ani najvyšší súd sa podľa tvrdenia sťažovateľa nijako nevysporiadal s tým, v ktorom momente sa sťažovateľ s problémom oboznámil. Všetka argumentácia najvyššieho súdu vychádza z mylného akceptovania skutkového záveru, že sťažovateľ v čase podpisu žiadosti vedel o tom, že sa majú uplatňovať nerealizované práce a výkony.

11. Najvyšší súd a špecializovaný trestný súd si podľa sťažovateľa umelo a svojvoľne vytvorili uvedený skutkový záver bez toho, aby bol tento preukázaný akýmkoľvek dôkazom, a následne z tohto vyvodili právne závery týkajúce sa nepriameho úmyslu sťažovateľa. V uvedenej trestnej veci úplne absentuje preukázanie akejkoľvek vedomosti sťažovateľa o uplatnení nerealizovaných položiek v rámci žiadosti v momente jej podpísania a podania. Na tomto nedostatočnom základe však bolo zo strany konajúcich súdov založené jeho odsúdenie. Skutkové závery konajúcich súdov sú podľa názoru sťažovateľa založené na podklade svojvoľných úvah, na dezinterpretovaní vyjadrení sťažovateľa či svedkov a na neexistujúcom údajnom tvrdení sťažovateľa.

12. Podstatu arbitrárnosti záveru o existencii nepriameho úmyslu nachádza sťažovateľ v tom, že zo skutkových záverov nebolo možné vyvodiť sťažovateľov úmysel, keďže skutkové zistenia nepreukazovali existenciu jeho nepriameho úmyslu a prijatie takýchto záverov a na nich založených rozhodnutí všeobecných súdov bolo svojvoľné a ničím nepodložené. Záver o existencii nepriameho úmyslu nebol zo strany súdov ani v jednom z rozsudkov riadne odôvodnený. Záver o nepriamom úmysle sťažovateľa je tak podľa neho v dotknutých rozsudkoch odvodzovaný iba od svojvoľnej a nepodloženej úvahy konajúcich súdov v rámci hodnotenia skutkových okolností.

13. Za arbitrárny považuje sťažovateľ aj názor všeobecných súdov o tom, že iného uviedol do omylu. Súd prvého stupňa ani najvyšší súd sa posúdením toho, či sťažovateľ mohol iného vôbec uviesť do omylu, resp. či sa tak stalo, nijako bližšie nezaoberali. Bez pochybností bolo preukázané, že sťažovateľ osobne nevstupoval do procesu riešenia projektu, osobne neinicioval ani neovplyvňoval prípravu dokumentov, ktoré slúžili na preplácanie nákladov na realizáciu projektu, preto nemohol mať žiaden úmysel kohokoľvek v tejto súvislosti uviesť do omylu, keďže u neho zjavne absentovala vedomosť o tom, že by robil niečo, čím by sa chcel nezákonne obohatiť na úkor iného.

14. Pracovnou činnosťou zamestnankýň Slovenskej agentúry pre cestovný ruch bolo podľa sťažovateľa kontrolovať správnosť informácií a údajov uvádzaných vo všetkých dokumentoch, ktoré im boli žiadateľmi o nenávratný finančný príspevok predkladané v rámci realizácie financovaných projektov a samotné uvedenie nepravdy nie je možné bez ďalšieho považovať za kvalifikované uvádzanie do omylu v zmysle skutkovej podstaty trestného činu podvodu, resp. trestných činov kladených sťažovateľovi za vinu.

15. Skutkové závery najvyššieho súdu týkajúce sa naplnenia predpokladu uvedenia iného do omylu sú podľa názoru sťažovateľa absolútne mylné, čo spôsobuje ich arbitrárnosť, a tým aj ústavnú neutržateľnosť.

16. Rovnako záver najvyššieho súdu o jednoznačnom vylúčení sťažovateľom uplatnenej obrany je preukázateľne založený na neexistujúcich tvrdeniach svedkýň. Konajúce súdy ako pravdivé vyhodnotili len výpovede zamestnankýň Slovenskej agentúry pre cestovný ruch, ktoré si však z rozhodujúcich skutočností takmer na nič nepamätali. Bez akéhokoľvek relevantného dôvodu najvyšší súd na základe vlastných mylných dezinterpretácií výpovedí sťažovateľa či iných svedkov v spojení s mylnými skutkovými závermi diskvalifikoval výpovede svedkov svedčiacich v prospech sťažovateľa s poukazaním na ich nevierohodnosť a nepochopiteľne uprednostnil neutrálne výpovede značne obsahovo chabých vo vzťahu k relevantným zisťovaným skutočnostiam, ktoré súčasne budia dojem účelovosti, resp. vedomej strategickosti vo vzťahu k vlastným osobám svedkýň.

17. Sťažovateľ tvrdí, že konajúce súdy sa absolútne nevysporiadali s tým, že objektívne nebolo možné, aby pri kontrole v takom časovom rozsahu vedeli zamestnankyne Slovenskej agentúry pre cestovný ruch chýbajúce položky vyhľadať, skontrolovať a overiť bez toho, aby im tieto položky niekto vopred ukázal a zafinoval. Tvrdenia vyplývajúce z výpovedí svedkýň, že chýbajúce položky odhalili svojou vlastnou kontrolnou činnosťou na mieste a vopred o nich nevedeli, sa javia byť absolútne v rozpore s objektivizovaným skutkovým stavom a je to logicky neutržateľné, čo však oba konajúce súdy úplne odignorovali.

18. Najvyšší súd a súd prvého stupňa sa podľa slov sťažovateľa nedostatočne vysporiadali s požiadavkou na náležité vyhodnotenie dôkazov. Záver o vine z hľadiska skutkových zistení je podľa jeho názoru zjavne arbitrárny, nemajúci oporu vo vykonaných dôkazoch, resp. je mylným, svojvoľným a nedostatočným vyhodnotením a posúdením. Najvyšším súdom dosiahnutá miera posúdenia dôkazov, ich zdôvodnenia a s tým spojeného vyvodeného skutkového záveru nezodpovedá podľa sťažovateľa ústavným nárokom na odôvodnenie súdneho rozhodnutia.

III.

Predbežné prerokovanie ústavnej sťažnosti

19. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie základného práva byť stíhaný len z dôvodov ustanovených zákonom podľa čl. 17 ods. 2 ústavy, základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru rozsudkom najvyššieho súdu č. k. 1To/6/2021 z 5. októbra 2022, ku ktorému malo dôjsť arbitrárnosťou napadnutého rozhodnutia a uznaním sťažovateľa vinným zo spáchania stíhaných trestných činov napriek absencii naplnenia všetkých obligatórnych znakov skutkovej podstaty.

20. Kľúčové námietky ústavnej sťažnosti, a to podľa sťažovateľa nesprávnosť skutkových zistení, ako aj nesprávne, resp. svojvoľné hodnotenia vykonaných dôkazov, ktorým tento pripisuje ústavnoprávnu relevanciu, predstavujú jeho zásadný argument v prospech prípustnosti ústavnej sťažnosti.

21. Z obsahu samotnej ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľ si zjavne uvedomuje, že právny poriadok mu poskytuje možnosť argumentačne atakovať napadnuté rozhodnutie najvyššieho súdu ako súdu odvolacieho aj prostredníctvom dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku. Sám však s poukazom na § 371 ods. 1 písm. i) Trestného poriadku konštatuje, že ním využité argumenty v ústavnej sťažnosti nemožno podľa neho subsumovať pod dovolacie dôvody podľa § 371 Trestného poriadku.

22. Z pomerne rozsiahlej a podrobnej sťažnostnej argumentácie ústavnej sťažnosti ústavný súd ustálil jej podstatu, ktorou je arbitrárnosť, resp. svojvôľa napadnutého rozsudku odvolacieho súdu v dôkaznom postupe, a to pri hodnotení dôkazov (prípadne aj v absencii hodnotenia dôkazov), čoho výsledkom má byť nesprávne zistený skutkový stav v trestnom konaní vedenom proti sťažovateľovi. Výsledok dokazovania je tak nedôvodný, arbitrárny, vecne neudržateľný a porušujúci jeho práva označené v bode 1 tohto uznesenia.

23. Ústavný súd po podrobnom preskúmaní obsahu ústavnej sťažnosti konštatuje, že podstatná ústavnoprávna argumentácia sťažovateľa prelínajúca sa v prevažujúcej časti jeho ústavnej sťažnosti (napriek tvrdeniu sťažovateľa, že ide o skutkové okolnosti, pozn.) atakuje predovšetkým nedostatočné odôvodnenie napadnutého rozsudku odvolacieho súdu (v podobe absencie logického hodnotenia dôkazov, pozn.). Je nepochybné, že táto argumentácia sťažovateľa je subsumovateľná pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (m. m. III. ÚS 678/2021, IV. ÚS 546/2020, IV. ÚS 206/2020, III. ÚS 595/2021).

24. Ústavný súd v tejto súvislosti poukazuje na svoju súdobú aplikačnú prax odvíjajúcu sa od nálezov ústavného súdu č. k. IV. ÚS 546/2020 z 23. februára 2021 [postupne osvojenú zo strany ďalších senátov ústavného súdu (I. ÚS 343/2022, I. ÚS 339/2022, II. ÚS 514/2022,

II. ÚS 559/2021, III. ÚS 302/2022, IV. ÚS 15/2023, IV. ÚS 254/2022 atď.]), v zmysle ktorej dôvodu dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku nezodpovedá právo na obhajobu len vo formulačnom rozsahu čl. 50 ods. 3 ústavy (primeraný čas na prípravu obhajoby a možnosť obhajovať sa sám alebo prostredníctvom obhajcu), ale obhajobné práva v kontexte spravodlivého procesu podľa čl. 6 dohovoru, a teda aj v rozsahu čl. 46 ods. 1 ústavy (s odrazom najmä v § 34 Trestného poriadku).

25. Právo na obhajobu je základnou procesnoprávnou zásadou, ktorá zabezpečuje, aby sa v trestnom konaní ústavnou cestou zabezpečil verejný záujem na tom, aby nebola nevinná osoba odsúdená za spáchanie trestného činu a boli zákonným a ústavnokonformným spôsobom objasnené všetky skutočnosti potrebné na usvedčenie a potrestanie páchatel'ov trestných činov (Orosz, L., Svák, J. a kol. Ústava Slovenskej republiky. Komentár. Zväzok I. Bratislava : Wolters Kluwer SR s. r. o., 2021, 766 s.). Účelom práva na obhajobu je poskytnutie príležitosti brániť sa proti obvineniu zo spáchania trestného činu a tiež sa brániť proti tvrdeniam o skutočnostiach, ktoré ovplyvňujú rozhodnutia v trestnom konaní v neprospech účastníka trestného konania. Obsahu a účelu priznaného zákonného a ústavného práva musí korešpondovať možnosť jeho reálneho naplnenia a uplatnenia tými subjektmi, ktorým bolo priznané (I. ÚS 17/99).

26. Podstatu a zmysel materiálneho poňatia základného práva na obhajobu [čl. 50 ods. 3 ústavy a čl. 6 ods. 3 písm. b) dohovoru] v podobe zaručenia reálnej a účinnej možnosti uplatnenia tohto práva v rámci trestného konania na účel bránenia sa proti obvineniu zo spáchania trestného činu (III. ÚS 148/05) je potrebné vždy vykladať v duchu zabezpečenia práva na spravodlivý súdny proces garantovaného v čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, ktorého imanentnou súčasťou je aj právo na riadne odôvodnenie súdneho rozhodnutia. Uvedenému právu zodpovedá postup všeobecných súdov podľa § 168 ods. 1 Trestného poriadku, ktorý normuje povinnosť súdov uviesť v odôvodnení svojho rozhodnutia, ktoré skutočnosti vzal za dokázané, o ktoré dôkazy svoje skutkové zistenia opiera a akými úvahami sa spravoval pri hodnotení dôkazov, najmä ak si navzájom odporujú. Z odôvodnenia musí byť zrejmé, ako sa súd vyrovnal s obhajobou a akými právnymi úvahami sa spravoval, keď posudzoval dokázané skutočnosti podľa príslušných ustanovení zákona v otázke viny a trestu. Nezaujatie žiadneho takéhoto stanoviska predstavuje zjavnú neodôvodnenosť rozhodnutia a tým aj popretie účelu práva na obhajobu, najmä ak v dôsledku nedostatočného odôvodnenia nie je obvinenému zrejmé, v akom rozsahu a akým spôsobom sa môže náležite procesne brániť.

27. Ústavný súd uvádza, že aj hodnotenie dôkazov alebo iná skutková okolnosť z hľadiska vysporiadania sa súdu s jej obsahom v odôvodnení svojho rozhodnutia (tak ako keď ide o akúkoľvek inú otázku podstatnú pre meritórne rozhodnutie súdu) je obvineným uplatniteľné v dovolacom konaní ako námietka z dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Z hľadiska tohto dôvodu dovolania však ide o prieskum obhajobného atribútu spravodlivého procesu spočívajúci vo vyhodnení dovolacím súdom, či sa skôr konajúce súdy spoľahlivo a nearbitrárne vyrovnali v odôvodnení svojich rozhodnutí s otázkami podstatnými pre rozhodnutie, čo zodpovedá obhajobným právam obvineného. Takou (kľúčovou) otázkou môže byť podľa okolností prípadu aj svojvoľné a v rozpore s vykonaným dokazovaním ustálené naplnenie obligatórneho znaku skutkovej podstaty – subjektívnej stránky (tak ako je to aj v zmysle tejto konkrétnej sťažnostnej argumentácie, pozn.), pričom dovolací súd ju nehodnotí v pozícii prvostupňového súdu alebo odvolacieho súdu (teda ako primárne skutkovú otázku, resp. otázku

hodnotenia dôkazov), ale spôsob vysporiadania sa s ňou v odôvodnení rozhodnutia (v konečnom dôsledku) odvolacím súdom (do úvahy sa berie komplex oboch rozhodnutí, a to preskúvaného a prieskumného, resp. druhostupňového). Na odobrenie záverov skôr konajúcich súdov musí ísť o vyrovnanie sa s dotknutou otázkou udržateľným spôsobom. Dovolací súd nemusí nevyhnutne dospieť k rovnakému spôsobu vyriešenia tejto otázky, teda stotožniť sa s obsahom a rozsahom vlastnej úvahy skôr konajúceho súdu o otázke vyhovenia alebo odmietnutia tohto návrhu, taká úvaha však musí byť v odôvodnení prítomná (IV. ÚS 546/2020).

28. Ústavný súd v nadväznosti na uvedené zdôrazňuje, že úlohou dovolacieho súdu nie je v tomto ohľade nanovo preskúmať hodnotenie dôkazov všeobecnými súdmi v pôvodnom konaní a kontrole podrobovať správnosť skutkových zistení z nich vyplývajúcich, ale preskúmať jednu z procesných garancií práva na spravodlivý proces spočívajúcu v riadnom odôvodnení súdneho rozhodnutia. Preskúmanie logickej, funkčnej a teleologickej konzistentnosti odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je nepochybne súčasťou posudzovania práva na spravodlivý proces. Za náležité tak možno označiť očakávanie strán konania, že najvyšší súd v dovolacom konaní pri dovolacom dôvode podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku preskúma, či súdy poskytli náležitú a riadne odôvodnenú odpoveď na zásadné argumenty strán konania, nie je jeho úlohou ale urobiť záver, či tieto skutkové závery boli správne alebo nie. Jedine tak totiž možno hovoriť o plnohodnotnej možnosti na prípravu a realizáciu obhajoby v trestnom konaní (I. ÚS 296/2022, I. ÚS 182/2023).

29. Ústavný súd už rovnako vyslovil, že pri hodnotení rozhodnutia súdu nižšieho stupňa dovolacím súdom nie je prekážkou ani § 371 ods. 7 Trestného poriadku, ktorý pokrýva nemožnosť atakovania (len) odôvodnenia rozhodnutia bez smerovania k odlišnému rozhodnutiu vo veci samej (výrokom dovolaním napadnutého rozhodnutia). Naznačený prístup si bude potrebné aj vzhľadom na vývoj judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva zo strany najvyššieho súdu osvojiť (porov. IV. ÚS 546/2020).

30. Vzhľadom na už predostreté všeobecné úvahy ústavný súd konštatuje, že mnohé sťažovateľom vznesené námietky v ústavnej sťažnosti možno uplatniť aj pred dovolacím súdom a subsumovať ich napríklad pod dovolací dôvod podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku. Ide najmä o sťažovateľom na viacerých miestach ústavnej sťažnosti uplatnené námietky nezaoberania sa a nevysporiadania sa (až ignoráciu) s ním tvrdenými obhajobnými skutočnosťami konajúcimi všeobecnými súdmi a s tým spojenú nedostatočnosť odôvodnenia nimi prijatých rozhodnutí. Rovnako sem možno zahrnúť aj sťažovateľom vnímanú zjavnú nelogickosť či svojvoľné hodnotenie skutkových zistení a „dezinterpretáciu“ vyjadrení sťažovateľa a svedkov. Tieto okolnosti významovo nachádzajú odraz v dovolacích dôvodoch v zmysle § 371 ods. 1 Trestného poriadku. Celkové posúdenie tejto otázky však ústavný súd ponecháva na dovolací súd a nebude komplexne *ex ante* vstupovať do jeho právomoci autonómne posúdiť prípustnosť dovolania v trestnom konaní.

31. Ústavný súd v závere uvádza, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o sťažnostiach podľa čl. 127 ods. 1 ústavy predstavuje *ultima ratio* inštitucionálny mechanizmus, ktorý sa uplatní až v prípade nefunkčnosti všetkých ostatných orgánov verejnej moci podieľajúcich sa na ochrane ústavnosti. Dodáva, že meritórny prieskum v konaní o ústavnej sťažnosti z hľadiska požiadaviek na výklad a použitie tzv. podústavného práva bude možné realizovať až vtedy, ak všeobecné súdy

uskutočnia úplné právne posúdenie veci zahrňujúce tiež vysporiadanie sa so sťažovateľovou uplatnenou argumentáciou [rozhodnutie Ústavného súdu Českej republiky sp. zn. I. ÚS 4093/17 (63/2018 USn.)]. Z uvedeného vyplýva, že právomoc ústavného súdu rozhodovať o ústavnej sťažnosti predstavuje finálny prostriedok nápravy v sústave štátnych orgánov v rámci nevyhnutného článku reťazca subsidiarity (IV. ÚS 640/2022).

32. V konkrétnom prípade je nevyhnutné, aby sťažovateľ pred podaním ústavnej sťažnosti splnil podmienku uplatnenia ním samým v ústavnej sťažnosti avizovaného dovolania ako procesného prostriedku, ktorý mu zákon na ochranu jeho práv poskytuje, a to aj v prípade, ak namieta aj skutkové okolnosti v kontexte spravodlivého procesu. Aj napriek skutočnosti, že niekedy nie je celkom možné a reálne jednotlivé námietky (subsumovateľné a nesubsumovateľné pod dovolacie dôvody) od seba celkom oddeliť, bolo by v rozpore s princípom subsidiarity, aby ústavný súd predbiehal rozhodnutie dovolacieho súdu. Aj ústavný súd musí všeobecným súdom poskytnúť príležitosť plne rozvinúť ich právomoc, keďže aj im patrí možnosť a povinnosť poskytnúť sťažovateľovým základným právam a slobodám ochranu v medziach ich zákonom zverených kompetencií. Táto ochrana je v rámci vzťahu medzi všeobecnými súdmi a ústavným súdom podľa princípu subsidiarity delená a postupná, nie delená a súbežná. Ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecného súdnictva a jeho právomoc nastupuje spravidla až vtedy, ak sťažovateľ pred všeobecnými súdmi vyčerpá všetky účinné prostriedky nápravy vo vzťahu ku konaniu, resp. rozhodnutiu ako celku. V prípade, ak v rámci toho istého konania (rozhodnutia) je možné niektoré námietky uplatniť pred dovolacím súdom a iné nie, ústavný súd v tejto súvislosti považuje za v rozpore s už zmieneným princípom subsidiarity tieto procesné nároky drobiť a ponechať ich samostatnému procesnému osudu. V prípade potencionálneho úspechu sťažovateľov pred dovolacím súdom (čo i len vo vzťahu k niektorým uplatneným námietkam) totiž stráca ďalšie konanie pred ústavným súdom zmysel.

33. Ústavný súd opakovane pripomína, že nie každé rozhodnutie o mimoriadnom opravnom prostriedku spôsobuje zachovanie zákonnej lehoty na podanie ústavnej sťažnosti vo vzťahu k rozhodnutiu, ktoré bolo mimoriadnym opravným prostriedkom napadnuté, zohľadňujúc predovšetkým subsidiaritu konania o ústavných sťažnostiach, preto posledná veta § 124 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) o zachovaní tejto lehoty je určená na to, aby sťažovateľ v ústavnej sťažnosti mohol uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku. Pokiaľ by rozhodnutie o dovolaní bolo negatívne, má sťažovateľ pri zachovaní princípu subsidiarity právomocí ústavného súdu možnosť napadnúť ústavnou sťažnosťou rozhodnutie dovolacieho súdu vrátane odvolacieho súdu. Pokiaľ ide o námietky proti dovolaním napadnutému rozhodnutiu, ktoré nebolo možné uplatniť v dovolacom konaní [v prípade sťažovateľa ide predovšetkým o nesprávne skutkové závery ako zjavné omyly (m. m. Ústavný súd Českej republiky III. ÚS 84/94, III. ÚS 166/95, II. ÚS 182/02, IV. ÚS 570/03, I. ÚS 177/2021), pozn.], je možné ich potom uplatniť súčasne, ale až v ústavnej sťažnosti a ústavný súd ich môže preskúmať, avšak spolu s výsledkami dovolacieho konania. Ústavný súd už len dodáva, že práve posledná veta § 124 zákona o ústavnom súde o zachovaní lehoty je určená práve na to, aby sťažovateľ mohol v ústavnej sťažnosti (nasledujúcej po podaní mimoriadneho opravného prostriedku) uplatniť námietky neuplatniteľné v mimoriadnom opravnom prostriedku. Inými slovami, lehota na podanie ústavnej sťažnosti ústavnému súdu bude považovaná za zachovanú aj

vo vzťahu k predchádzajúcemu právoplatnému rozhodnutiu všeobecného súdu, teda začína plynúť podľa § 124 poslednej vety zákona o ústavnom súde (IV. ÚS 398/2022, IV. ÚS 404/2022, IV. ÚS 471/2022, IV. ÚS 534/2022, IV. ÚS 24/2023).

34. V zmysle už uvedeného tak postavenie ústavného súdu možno obrazne prirovnať k „záchranej brzde“, ktorú je možné použiť až vtedy, ak zlyhajú všetky obvyklé a predvídané prostriedky na zabránenie vzniku hroziacej ujmy, teda zabránenie porušenia ústavných práv. Konanie o ústavnej sťažnosti však nie je a ani nemôže byť pomyselnou „skratkou“, ktorou by bolo možné obchádzať konanie už vedené, resp. ktoré môže byť vedené na návrh sťažovateľa pred inými orgánmi verejnej moci (IV. ÚS 68/2020, III. ÚS 415/2020, II. ÚS 559/2021, IV. ÚS 404/2022, II. ÚS 514/2022).

35. Pokiaľ ide o rozhodnutie iného senátu ústavného súdu č. k. III. ÚS 505/2022 z 27. októbra 2022, na ktoré sťažovateľ poukazuje a ktorým ústavný súd preskúmal ústavnú udržateľnosť skutkových záverov bez ohľadu na to, či z iných dôvodov bolo proti rozsudku krajského súdu podané dovolanie, je potrebné zdôrazniť, že v danom prípade nebol takto zvolený odklon III. senátu ústavného súdu v predmetnom rozhodnutí vysvetlený v rámci už ustálenej judikatúry ústavného súdu (pozri m. m. napr. I. ÚS 165/2010 publikované v ZNaU pod č. 94/2010; IV. ÚS 404/2022 a iné), preto s ním nie je možné započítať dialóg inak ako odôvodnením tohto uznesenia. Navyše, založenie právomoci ústavného súdu rozhodovať o namietanom porušení základných práv rozhodnutím odvolacieho súdu bez zohľadnenia vlastnej inštančnej sústavy všeobecných súdov (na čele s najvyšším súdom ako dovolacím súdom) nenašlo ani dodatočne v danom prípade odozvu v rozhodovacej činnosti ústavného súdu (I. ÚS 182/2023).

36. Za týchto okolností je potrebné štandardným posúdením považovať ústavnú sťažnosť sťažovateľa za predčasne podanú, preto ju ústavný súd pri predbežnom prerokovaní v tejto časti odmietol podľa § 56 ods. 2 písm. d) o ústavnom súde v spojení s § 55 písm. d) a § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde ako neprípustnú.

37. Pretože ústavná sťažnosť sťažovateľa bola ako celok odmietnutá, bolo bez právneho významu zaoberať sa jeho ďalšími požiadavkami uvedenými v návrhu na rozhodnutie, o ktorých rozhodovanie je podmienené vyslovením porušenia základného práva alebo slobody, k čomu v tomto prípade nedošlo.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 25. mája 2023

Jana Baricová
predsedníčka senátu